

محاسبه ضریب گیاهی (K_c) گوجه فرنگی با استفاده از روش آبیاری

زیرزمینی در لایسمتر کوچک با انطباق آن با روش پنمن مانتیس

سعید اسمعیل نیا، کارشناس ارشد آبیاری و زهکشی، گروه مهندسی آبیاری دانشکده کشاورزی دانشگاه

تهران، کرج، Saeed_Esmaelnia@yahoo.com

نادر حیدری، استادیار پژوهشی موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی، کرج، صندوق پستی ۸۴۵ -

۳۱۵۸۵، دورنگار: ۰۲۶۱-۲۷۰۶۲۷۷، nrheydari@yahoo.com

عبدالمجید لیاقت، دانشیار گروه مهندسی آبیاری دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران، کرج،

aliaghat@ut.ac.ir

چکیده

آبیاری زیرزمینی یکی از روش‌های آبیاری می‌باشد که در آن آب از طریق ایجاد یک سطح ایستایی در زیر منطقه ریشه‌ها رطوبت خاک و آب مورد نیاز گیاه را تامین می‌نماید. صرف نظر از مزایا و معایب روش آبیاری زیرزمینی در شرایط عملی و کاربردی، هدف از این تحقیق استفاده از این روش در مقیاس لایسمتری برای تعیین ضریب گیاهی K_c گیاه گوجه‌فرنگی (رقم اوربانا) بود. برای این منظور ۴ لایسمتر از جنس PVC به قطر ۵۷ cm و ارتفاع ۹۰ cm ساخته و با خاک لوم پر شدند. تبخیر و تعرق مرجع (ET_0) با استفاده از داده‌های هواشناسی روزانه و با کاربرد معادله پنمن مانتیس به صورت روزانه برای طول دوره آزمایش (ابتدای گل‌دهی تا برداشت) محاسبه گردید. با استفاده از داده‌های لایسمتری و حجم آب مصرف شده توسط گیاه در سیستم آبیاری زیرزمینی مقدار آب مصرف شده واقعی گیاه (ET_{SI}) برای طول دوره رشد و به صورت روزانه محاسبه گردید. سپس با اعمال مقادیر فرضی (بین ۰ و ۱) از K_c ، مقدار تبخیر و تعرق واقعی گیاه یعنی ET_c برای روزهای دوره رشد محاسبه گردید. ضریب K_c که حداقل مجموع مربع تفاوت‌های ET_c و ET_{SI} روزانه را حاصل نمود به عنوان K_c متوسط گیاه در دوره رشد مورد نظر انتخاب گردید که برای دوره انتهایی رشد گوجه‌فرنگی از این روش برابر ۰/۷۹ بدست آمد. نتایج بدست آمده از این آزمایشات نشان داد که استفاده از روش لایسمتری آبیاری زیرزمینی برای تعیین ساده و کم‌هزینه K_c دارای مزیت‌هایی می‌باشد که از مهمترین آن‌ها عدم نیاز به اندازه‌گیری زه‌آب خروجی و آب ورودی از سطح خاک می‌باشد. ساخت آن ساده بوده و با امکانات محلی قابل انجام می‌باشد. هزینه کمتری نسبت به روش‌های مذکور دارد و برای مناطقی که ارزیابی سریع و آسانی از K_c مورد نیاز است می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

کلید واژه‌ها: آبیاری زیرزمینی، ضریب گیاهی، لایسمتر، گوجه‌فرنگی

۱- مقدمه

محاسبه مقدار واقعی آب مورد نیاز گیاه از الزامات مراحل اولیه طراحی سیستم و ظرفیت شبکه آبیاری پس از اعمال راندمان مورد نظر می‌باشد. روش‌های زیادی برای محاسبه نیاز آبی واقعی گیاه وجود دارد. به طور عمده این روش‌ها به دو دسته کلی روش‌های مبتنی بر آمار هواشناسی و روش‌های مستقیم که همانا اندازه‌گیری لایسمتری می‌باشد